

Norges Juristforbunds pris for
rettssikkerhet og likhet for loven

Rettsikkerhetsprisen 2017

Juryen gjorde 1. september 2017 følgende enstemmige vedtak:

Rettsikkerhetsprisen for 2017 tildeles

Jan E. Helgesen

Rettsikkerhetsprisen

Rettsikkerhetsprisen er opprettet av Norges Juristforbund og ble første gang utdelt i 2006. Prisen er i 2017 et stipend på kr 75 000,-.

Rettsikkerhetsprisen skal tildeles én eller flere personer, en institusjon eller en organisasjon som i løpet av foregående år eller over lengre tid har utmerket seg i sitt arbeid eller virke ved å:

- Styrke rettssikkerhet og likhet for loven innenfor sitt virkeområde.
- Arbeide for rettsstatlige prinsipper, ytringsfrihet, likeverd, menneskerettigheter og trygghet for personlige krenkelsler.
- Bidra til økt forståelse for og innsikt i lov- og regelverket.
- Bidra til mer effektiv saksbehandling og sikrere beslutninger gjennom utnyttelse av juridisk kompetanse.

Juryens begrunnelse

Rettsikkerhet, likebehandling og fungerende rettsstater forutsetter god rettighetsbeskyttelse både på individ- og systemnivå. Vi har heldigvis mange vaktbikkjer som jobber praktisk eller teoretisk for ulike individuelle rettigheter; måtte de holde frem og holde ut!

I en tid der selv grunnleggende rettsstatlig infrastruktur og sentrale rettssikkerhetsinstitusjoner er under press – overnasjonalt og i nasjoner så nært som Polen, Ungarn og Tyrkia – er det en glede å kunne tildele årets rettssikkerhetspris til en person som har viet sitt profesjonelle liv til innsats både for individrettet og institusjonell rettssikkerhet.

Årets pris går til Jan E. Helgesen, Senter for menneskerettigheter (Universitetet i Oslo), for hans langvarige rettssikkerhetsinnsats.

Internasjonalt har Helgesen vært Norges representant i Veneziakommisjonen («The European Commission for Democracy through Law», evt. «med lov skal også Europeisk demokrati bygges-kommisjonen») siden etableringen i 1990. Dette i Norge relativt ukjente ekspertorganet er Europarådets spydspiss for konstitusjons- og rettsstatsbygging. I tillegg til å ha fungert som en brobygger mellom EU og EMD, har kommisjonens faglige tyngde fått også land utenfor Europa,

JURIST
FORBUNDET

Rettsikkerhet

bl.a. USA, flere søramerikanske og nordafrikanske land og Israel, til å søke seg inn som medlemmer.

Jan E. Helgesen har vært en høyt verdsatt, men stillegående primus motor i hele kommisjonens virketid, synlig utad primært som kommisjonens president i 2007-2009 og visepresident frem til 2016. Han var en nøkkelperson i kommisjonens bidrag til utarbeidelsen av Russlands (1993) og Sør-Afrikas (1996) nye grunnlover.

Utover arbeidet i Veneziakommisjonen fremhever juryen Helgesens innsats som Chairman-Rapporteur (1993-1998) for arbeidsgruppen som skrev og forhandlet teksten til FNs Declaration on Human Rights Defenders – en erklæring som har forblitt blant de sentrale prioriteringer i Norges offisielle utenrikspolitikk til dags dato.

Også nasjonalt har Helgesen arbeidet for rettsikkerhet og konstitusjonsbygging som ansatt ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo, som rådgiver i Utenriksdepartementet og senest som medlem av Lønning-utvalget som arbeidet frem grunnlovsreformen av 2014.

Som Veneziakommisjonen driver sitt faglig solide virke i det relativt stille, har også Jan Helgesens arbeid vært lite fanfarefylt – faktisk nesten helt u-googlebart. Ganske uten akademias tidvis enøydige publikasjons- og posisjonsfokus har Helgesen maurflittig fra «gølvet» bidratt til studentenes grunnleggende metodeforståelse gjennom førti år. Mens mange av hans dyktige kolleger har grublet over «den nye rettskildelæren» siden årtusenskiftet, har Helgesen stillfarent begått det kunststykke å holde den velkjente Eckhoffs rettskildelære oppdatert nok til å virke forklarende, selv i en tid der rettens internasjonalisering på grunnleggende måter har utvidet de metodiske og rettsvitenskapelige forståelseshorisonter.

Juryen vil hedre Jan E. Helgesen med årets rettsikkerhetspris for hans vedvarende innsats for rettsstat, konstitusjonsbygging og menneskerettigheter – i det små som i det store, i det nasjonale som i det internasjonale. I en stadig mer personfokusert tid er Jan E. Helgesen en påminnelse om at banebrytende praktisk og akademisk samfunnsbygging også kan ta en annen form: *Esse, non videri* – å virke, ikke å synes.

Juryens sammensetning

Juryen for Rettsikkerhetsprisen 2016 har bestått av:

- Siv Hallgren (leder), leder av Gjenopptakelseskommisjonen, tidl. partner i Advokatfirmaet Elden DA.
- Sven Ole Fagernæs, tidl. regjeringsadvokat og sysselmann på Svalbard.
- Guri Hjeltnes, dr. philos, direktør ved Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter, professor II ved Handelshøyskolen BI.
- Anine Kierulf, ph.d, fagdirektør ved Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter.
- Knut Storberget, advokat, stortingsrepresentant, tidl. justisminister.

Tidligere vinnere av Rettsikkerhetsprisen

2016: Stiftelsen Lovdata

2015: Fahkra Salimi og Mira-senteret

2014: Advokatforeningens aksjons- og prosedyregruppe i utlendingsrett

2013: Asbjørn Kjøenstad

2012: Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK), Oslo, Juss-Buss, Oslo, Jushjelpe i Midt-Norge, Trondheim, Jussformidlingen i Bergen og Jusshjelpe i Nord-Norge, Tromsø.

2011: Tore Sandberg

2010: Carsten Smith

2009: Ada Sofie Austegard og Stine Sofies Stiftelse

2008: Gatejuristen (Cathrine Moksnes)

2007: Trygve Lange-Nielsen

2006: Anders Bratholm

JURIST
FORBUNDET

Rettsikkerhet